

מלחמת גוג ודמגוג

ובחיפה, מפני שידדיו רעבים: זה המשתטח על הכביש ליד קרית גת, מפני שביום גשם אין מספקים לו עבודה יומה, שפירושה פתילתם — מה אומרים לו?

נדמה לי כי הממשלה כולה — השר שרף היום, כמו השר ספיר בתקציב הלאומי שהגיש לנו — המציאו סוג חדש של משקפים. הזכוכית הימנית היא שחורה, ובעדה משקיפה עין אחת אל העתיד הקרוב. היא רואה מצב קשה. הזכוכית השמאלית היא כולה ורודה, ובעדה פוזלת העין השנייה אל העתיד הרחוק, אל שנות ה-70, ושם המראה יפה ומרהיב. מה משותף לשתי זכוכיות אלה, חוץ מהמסגרת?

לשם מה דרוש תיכנון?

היינו רוצים להאמין לחזיון היפה, שפרש לפנינו השר. אנו מאמינים גם ברצונו הטוב, וגם ביכולתו להתגבר על מכשולים ביוקראטיים. אבל האם התחזיות והתצפיות שבנאומך, כבוד השר, באמת מתבססים על תיכנון רציני, מעמיק ומקיף — והיכן בכלל המכשירים לתיכנון כזה? לא פעם הצגנו מעל במה זו את גישתנו, והיא: דרוש תיכנון ממלכתי עליון. כלומר: תיכנון שיקיף את כל משאבי המשק, תיכנון שישלוט על כל המשדרים הממשלתיים, תיכנון שיקבע — בין היתר — קניימיה מדעיים אובייקטיביים לגבי שיעור הדולאר הנחסף בכל ענף.

לשם מה בא תיכנון זה?

האם רק כדי לתת ארזי — ארזי השווה 80% מן ההשקעה — ליום זה או מקומי, המביא תוכנית למיפעל? או שמשרד המסחר והתעשייה יכין בעצמו את הפרוייקטים, המתאימים למשק — ואם לא בא היום המקרה — יביא לביצועם? שריהמסחר והתעשייה שלל היום כפירוש דרך זו. הוא אמר: "לא יהיו לנו פרויקטים במרכאות כפולות".

ואנו שואלים: מה תעשו בלי פרויקטים? מה תעשו אם לא יבואו היוםמים? תכריחו אותם לבוא? תכריחו אותם להשקיע? או שתמצאו בעצמכם את הדרך להשקעת הכסף, שאתם מזילא רוצים לתת ליוזמים, כדי להשיג את היעד?

תוכנית של מנהיגות

לתוכנית ממלכתית כוללת ורצינית יש משמעות גם מבחינה אהרת, ואולי חשובה עוד יותר. יכולים אתם כיום לבוא אל העובד בדרישה להקפאת שכרו ולביטול תוספת-היוקר, ויתכן שאתם יכולים להכריח אותו לקבל זאת, כשאתם מנצלים את הפחד מפני האכטלה ואת כלי הכפייה של ההסתדרות והמשטרה. אבל איוז מרירות זה ייצור? איך זה ישפיע על הפריון, על המאמץ, על הרגשת השיתוף, על חושי-הצדק — כשאתם בעצמכם מודים בעליית מחירים של 8% בשנה שחלפה? זוהי דרך שלילית, ואנו אומרים לכם: שכרה יצא בהפסדה.

יש דרך אחרת למנהיגות, והיא הדרך של הליכה בראש, של פניה אל לב העם, של יצירת אווירה יוצרת והרגשת שותפות.

והדרך: ראשית, לבוא אל העם בתוכנית שלמה ומשכנעת, שלא תהיה מבוססת על הבטחות והשערות בעלמא, אלא על נתונים מדעיים מסוכמים ומסוכמים.

שנית, לבוא אל כל חלקי העם, ובכללם העובדים, בקריאה לקחת חלק במיבצע לאומי גדול להשגת העצמאות הכלכלית, שהיא מלחמת-העצמאות השנייה שלנו.

שלישית, להבטיח כי העומס והעול יחולקו בין כולם, תוך מיזב הצדק — לא תהא הקפאת-שכר ללא הקפאת מחירים והקפאת רחמים (להוציא, אולי, רחמים על השקעות לייצוא, בדרך של שחרור ממסים).

רביעית, ליצור את האקלים הציבורי של נכונות להקרבה, של התלהבות להקרבה, עלידי הדוגמה האישית של הממשלה וכל מוסדות הציבור, בדרך של ויתור על כל הוצאות-ריאה וקיצוץ מנגנון.

בהעדר תכנית כזאת — אין הצדקה להטיל את מלוא העול על העובד השכיר, וזה גם לא יילך.

ואילו אם תהיה תוכנית, אם תהיה מנהיגות, אם יהיה מיבצע גדול של הסתערות כלכלית מחודשת — לא יזויב העובד, כשם שלא הכזיב בעבר.

להלן נאומו של ח"כ אורי אבנרי בדיון על תקציב משרד המסחר והתעשייה. ח"כ אבנרי נקרא לנאום זה מן האזכרה לזכר יאיר, שהתקיימה באותה שעה בנינו הכנסת, בנוכחות כ-20 ח"כים. באולם המליאה נכחו כחמישה ח"כים.

אורי אבנרי: כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה.

אבקש סליחה על העדתי מן האולם בשעה האחרונה, בגלל רצוני לחלוק כבוד לזכרו של אחד מגדולי דורנו, אברהם שטרן, הוא יאיר, שברגע זה נערכת לו אזכרה בבית זה.

אודה שלא קל להינתק מן העולם הנסער של נעורינו, כאשר יאיר פתח במלחמת-העצמאות העברית, ולחזור למציאות האפורה של כלכלתנו.

אולם בלבי ההכרה כי זו הובילה לזו, והדיון של היום נוגע למלחמת-עצמאות שנייה — המלחמה לעצמאותנו הכלכלית, אשר בלעדיה אין בסיס ואין בטחון לעצמאות המדינית.

העולם הבא של מפ"ם

כבוד היושב-ראש, אי-אפשר לדון ברצינות במצב התעשייה ברגע זה, בלי להתייחס לשאלת-השכר הנדונה עתה בקואליציה.

מי שיושב מן הצד, מי שעוקב אחרי רעידות-האדמה המועזעות את אמות-הסיפס של הממשלה, מי שמתבונן בעלילות מסמרות-השיער של אבירי הימין והשמאל בקואליציה, מי שעוצר את נשימתו באותם לילות הריגורל בהם מתגוששות המתלגות בוועדות, כמו דינזאורים בימייקדם — מתעוררת בו התחושה שהוא צופה במחזה.

כמו בכל מחזה, הנפשות רבות ומגוונות. הן מתנגשות ונאבקות זו בזו — אך מחזאי אחד המציא את כולן. הן דיבורים נראים ספונטאניים, אך כולם לקוחים מתמליל אחד. הקהל צופה במתיחות אחר העלילה — אך השחקנים עצמם יודעים היטב את סוף המחזה.

יערי

ומה הסוף? האם משהו הטיל לרגע ספק בהאפיאנד? האם משהו האמין אי-פעם כי בגלל עקרונות והבטחות נטווש מפ"ם את הממשלה, שאליה היא התקשרה באלף חוטים של הסבות והענקות, הלאחות וקונסולידאציות, הן מכלכלות את האימפריה הכלכלית המסועפת שלה?

האם משהו האמין כי המפד"ל תשליך את יתבה על העולם הבא, ותותר על ריחתי העולם הזה? שהליברלים העצמאיים יהיו עצמאיים עד כדי נכונות לעמוד על רגליהם שלהם באופוזיציה?

לכל השחקנים ברור כי זהו מישחק מתורגל, משבר מפוכך. כל אחד ממשתתפו יודע מה הרפליקה, וכל אחד עוזר לזולתו, כדי שהכל יתנהל בהארמוניה נסתרת.

הצביעות המתחדדת של מפ"ם, שדיברה על תוספת-יוקר לעובדים והשכבה בלבה על תוספת-יוקרה לעצמה, השתלבה במישחק הנגדי של המפד"ל והליברלים העצמאיים, שהסופו נגד עליית השכר, וקיוו בו סתרי-ליבם לתוספת שכרם שלהם מידי בעלי-היכולת. המפד"ל והליברלים העצמאיים הרעישו עולמות כדי להציל את הממשלה מידי מפ"ם הנוראית ואילו מפ"ם השליכה את נפשה מנגד כדי להציל את הממשלה מידי הריאקציה. כל השחקנים ניצחו, כולם הוכיחו שהם גיבורים ללא חת וללא דופי — ואילו מפ"ם, היושבת באמצע הבמה, משיגה את אשר רצתה להשיג ממילא. כולם מבסוטים, כולם הרוויחו — ונשאר רק לשאול: איך כל זה ישפיע על משק המדינה?

שפירא

ללא פרות קדושות

כבוד היושב-ראש, גישתנו אינה משועבדת לדוקטרינה. אין בפינו מליצות מקודשות, לא על ההון המונופוליסטי הבינלאומי, כמו חברה-הכנסת מיקוניס; ולא על הסוציאליזם הנורא של הסקטור ההסתדרותי, כמו חברה-הכנסת יוחנן באדר ו/או שמואל תמיר, בסיעה אחת או בשתי סיעות. איננו רוכבים על שום פרה קדושה, ואיננו דבקים בשום דיעה קדומה.

אנו מנסים, לפי מיטב מצפוננו והבנתנו, לבחון את בעיות המציאות על-פי אמות-מידה מציאותיות.

סוג חדש של משקפיים

החלק המרגש ביותר בדברייך, אדוני שריהמסחר והתעשייה, היה תיאור אבי-המשפחה המובטל, החורז אל אשתו ואל ילדיו, כשפניו קודרות והייאוש מכרסם בלבו. ואכן, מעבר לכל נוסחה כלכלית, זוהי המציאות המוחשית. מה אתה, כבוד השר, אומר לאיש זה — זה ששובת-רעב באשרוד

היתה זאת ממאה עצומה מפי בן-אליעזר, מה גם שדחאק הוא מנהל עימי מזה שנה ויכוח סומבי, בכנסת ומחוצה לה, על כך שאני מטעה את הצבור בדרישותי להגברת הנוכחות באולם. בן-אליעזר טען תמיד שהנוכחות אינה חשובה כלל. עתה לא זה בלבד שקיבל את נקודת-ההשקפה שלנו, אלא גם הביא את אי-נוכחותי באותו רגע כהוכחה חותכת לכך שלא היה טעם להמשיך בישיבה.

(לא נכחתי במשך כמה דקות באולם, כי העתונאים קראו לי החוצה, ביקשו שאסביר להם את משמעות הטכסים הפרלמנטארי שלי).

אגב, עם בן-אליעזר היה לי חשבון אחר, שנגע לאירוע שנערך יום לפני כן. בניצוחו נערכה אזכרה לאברהם ("יאיר") שטרן. היתה זאת הפגנה רבת-רושם, משום שהתקיימה בכנסת — ובכך ניתן לזכרו של איש היסטורי זה מעמד ממלכתי כלשהו.

ליצור זה הרכיב בן-אליעזר ועדה של ח"כים. הוא פנה לאנשי כפא"י, ולאנשי כל שאר הסיעות. הוא צירף לחעדה ח"כים שהקשר היחידי שלהם עם יאיר הוא שקראו עליו בעתון. אבל הוא לא פנה כלל אל חברה-הכנסת היחידה, מחוץ לחרות, שהיה אי-פעם חבר המחתרת בפיקודו של יאיר — אני עצמי.

מדוע לא פנה? מפני שכל האירוע אורגן כמארג מפלגתי מובהק, תוך הסכם פרטי בין צמרת חרות לבין פלג אחד של יוצאי-חל"י, הפלג הימני-קיצוני של ישראל שייב. זה השתקף גם בתוכן האזכרה. מובן מאליו כי ההחרמה לא הרתיעה אותי מלהשתתף באזכרה. לצערי נקראתי באמצע החוצה, כדי לשאת את נאומי על משרד-המיסחר והתעשייה (ראה מסגרת). אך מצאתי

הזדמנות זו כשרה כדי להכניס לראשונה מילים על יאיר לפרוטוקול הכנסת.

קח לירה ושתוק

ה הומוז הוא מיצרך כה נדיר בכנסת, עד כי מן הראוי לציין כל גילוי שישנו. בתום הדיון על משרד ראש-הממשלה נערכה הצבעה על ההסתייגות. היו כמה עשרות הסתייגויות של סיעתנו. למשל: למחוק את תקציב רשות הגנים הלאומיים (המתחרה במנגנון הממונה על שמורות הטבע), להגדיל פי חמישה את הרשות לתיכנון כלכלי, להוריד עד לחצי את תקציב שרותי ההסברה (המשרתים צרכים מפלגתיים גרידא), למחוק את המרכז לתפוצות, שהוא מיותר לגמרי.

בין השאר הצענו, באופן הפגנתי, להוריד לירה אחת מתקציב החעדה לאנרגיה אטומית — וזאת כדי להפגין את תביעתנו שישראל תנקוט יוזמה מדינית לפירוק המרחב ממשק גרעיני. מובן כי רק אני לבדי הצבעתי בעד הסתייגויות אלה (דבר שעורר תגובה מופתעת וקולנית ביצעו, שהיה מלא תלמידים שטרם התרגלו לתופעה זו).

כעבור כמה דקות הביא לי סדרן מעטפה סגורה. פתחתי אותה, ומצאתי בה שטר של לירה אחת, בצירוף הפתק הבא: "זה תמורת ההסתייגות לסעיף 44. אתה אישית לא תפסיד. החומים: ח"כ ש. אלונזו, ח"כ ג. כהן".

יוזמה זו של ח"כ גבי כהן, איש אחדות-העבודה, מר-צה צעיר להיסטוריה, העשירה את אמנון וזכרוני, מאחר שהוא ניסח את ההסתייגות, החליטה הסיעה כי הכסף מגיע לו.

Handwritten signature and notes in the bottom left corner.